

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KRAKOWIE

RKR-61-38/12/MS/PP-14/13

Kraków, dnia 17 grudnia 2013 r.

DECYZJA Nr RKR - 38/2013

- I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 ust. 4 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu, wszczętego z urzędu, postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów bezprawne, godzące w interesy konsumentów, działania przedsiębiorcy Grzegorza Sekuły wykonującego działalność gospodarczą pod firmą Grzegorz Sekuła BSG & PARTNERZY FIRMA PRAWNICZA w Krakowie, polegające na stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą: „Umowa” postanowień umownych wpisanych na podstawie art. 479⁴⁵ *Kodeksu postępowania cywilnego* do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, tj. postanowień o treści:

1. „Z tytułu przyjęcia do wykonywania przedmiotu niniejszej umowy, o którym mowa w § 1, Klient zapłaci BSG & PARTNERZY kwotę netto w wysokości (...) powiększoną o należny podatek VAT” (§ 5 ust. 1 wzorca);
2. „Dla celów niniejszej umowy wszelkie zawiadomienia są skuteczne, jeżeli zostały sporządzone w formie pisemnej pod rygorem nieważności i dostarczone drugiej Stronie na podany w umowie adres do korespondencji.” (§ 9 ust. 1 wzorca);
3. „Strony zobowiązują się wzajemnie powiadomić pisemnie o zmianie adresu stron umowy, pod rygorem uznania doręczenia pod ostatni wskazany adres do doręczeń za skuteczne” (§ 9 ust. 7 wzorca);
4. „W przypadku innego rozwiązania stron ewentualne spory wynikające z niniejszej umowy, strony poddadzą rozstrzygnięciu Sądu właściwego dla siedziby BSG & Partnerzy.” (§ 11 ust. 4 wzorca) oraz
5. „Ewentualne spory wynikające z niniejszej umowy, Strony poddadzą rozstrzygnięciu Sądu właściwego dla siedziby BSG & Partnerzy” (§ 3 ust. 3 wzorca).

oraz **stwierdza się zaniechanie jej stosowania** z dniem:

- a) 24 marca 2011 r. w przypadku postanowień wymienionych w pkt I.2., I.3. oraz I.4.,
- b) 20 listopada 2012 r. w przypadku postanowień wymienionych w pkt I.1. oraz I.5.

- II. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 ust. 4 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, po przeprowadzeniu, wszczętego z urzędu, postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów bezprawne, godzące w interesy konsumentów, działania przedsiębiorcy Grzegorza Sekuły wykonującego działalność gospodarczą pod firmą Grzegorz Sekuła BSG & PARTNERZY FIRMA PRAWNICZA w Krakowie, polegające na zamieszczaniu we wzorcu umowy i w Internecie oznaczenia „BSG & Partnerzy Firma Prawnicza”, zamiast posługiwania się firmą w pełnym brzmieniu, tj. zawierającą imię i nazwisko przedsiębiorcy, co stanowi naruszenie art. 17 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 220 poz. 1447, z późn. zm.) w związku z art. 43⁴ Kodeksu cywilnego,

oraz **stwierdza się zaniechanie jej stosowania** z dniem 20 listopada 2012 r.

III. Na podstawie art. 105 § 1 *Kodeksu postępowania administracyjnego*, w związku z art. 83 oraz art. 33 ust. 6 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* i § 2 ust. 4 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

umarza się jako bezprzedmiotowe postępowanie przeciwko przedsiębiorcy Grzegorzowi Sekule wykonującemu działalność gospodarczą pod firmą Grzegorz Sekuła BSG & PARTNERZY FIRMA PRAWNICZA w Krakowie pod zarzutem stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na zamieszczeniu we wzorcu umowy pod nazwą „Umowa” postanowienia ograniczającego odpowiedzialność przedsiębiorcy za działania podwykonawców w sposób sprzeczny z art. 474 *Kodeksu cywilnego*, tj. pod zarzutem naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*.

IV. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz stosownie do art. 33 ust. 6 *tej ustawy* i § 2 pkt 4 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, po przeprowadzeniu, wszczętego z urzędu, postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

nakłada się na przedsiębiorcę Grzegorza Sekułę wykonującego działalność gospodarczą pod firmą Grzegorz Sekuła BSG & PARTNERZY FIRMA PRAWNICZA w Krakowie, **kary pieniężne** w wysokości:

1. 636,00 zł (słownie: sześćset trzydzieści sześć złotych 00/100) z tytułu naruszenia zakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji,
 2. 764,00 zł (słownie: siedemset sześćdziesiąt cztery złote 00/100), z tytułu naruszenia zakazu określonego w pkt II sentencji niniejszej decyzji,
- płatne do budżetu państwa.

V. Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz art. 263 § 1 i art. 264 § 1 *Kodeksu postępowania administracyjnego*, w związku z art. 83 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz stosownie do art. 33 ust. 6 *tej ustawy* i § 2 pkt 4 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, po przeprowadzeniu – wszczętego z urzędu - postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

obciąża się przedsiębiorcę Grzegorza Sekułę wykonującego działalność gospodarczą pod firmą Grzegorz Sekuła BSG & PARTNERZY FIRMA PRAWNICZA w Krakowie **kosztami**

niniejszego postępowania oraz zobowiązuje się ww. przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania kwocie 26 zł (słownie: dwadzieścia sześć złotych 00/100), w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji.

UZASADNIENIE

W związku z otrzymanym zawiadomieniem dotyczącym podejrzenia stosowania przez BSG & PARTNERZY FIRMA PRAWNICZA w Krakowie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura UOKiK w Krakowie – zwany dalej „Prezesem UOKiK” – wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy warunki umów zawieranych w obrocie z konsumentami przez przedsiębiorcę działającego pod nazwą BSG & PARTNERZY FIRMA PRAWNICZA w Krakowie nie naruszają chronionych prawem interesów konsumentów, tj. czy są zgodne z przepisami *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) – zwanej dalej „*ustawą o ochronie (...)*” oraz przepisami *Kodeksu cywilnego* (dalej: „*k.c.*”) dotyczącymi wzorców umów.

W toku postępowania wyjaśniającego ustalono, że BSG & PARTNERZY FIRMA PRAWNICZA jest nazwą, pod którą przedsiębiorca Grzegorz Sekuła – zwany dalej „Przedsiębiorcą” - wykonuje indywidualnie działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług prawnych. W/w przedsiębiorca nie posiada uprawnień zawodowych adwokata ani radcy prawnego i nie jest członkiem samorządu zawodowego właściwego dla tych zawodów.

Umowy z konsumentami zawierane były w oparciu o jednolity wzorzec umowy pod nazwą: „*Umowa*”. Ceny usług świadczonych przez Przedsiębiorcę były indywidualnie negocjowane z konsumentami, a ich wysokość była określana w umowie jako wynagrodzenie z tytułu przyjęcia przedmiotu umowy do wykonywania oraz jako wynagrodzenie dodatkowe, określone jako procentowy ryczałt od kwoty wyegzekwowanego roszczenia.

Dokonując analizy treści wersji w/w wzorca umowy stosowanego przez Przedsiębiorcę, Prezes UOKiK zwrócił uwagę, iż wzorzec ten zawiera postanowienia, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (zwanego dalej „Rejestrem”), o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 *Kodeksu postępowania cywilnego* (dalej: „*k.p.c.*”). Ustalono, że Przedsiębiorca ustala wynagrodzenie za swoje usługi indywidualnie w każdej sprawie w umowie zawieranej z konsumentami. W umowie nie ma informacji o cenie brutto świadczonej usługi prawniczej, natomiast Przedsiębiorca stosuje we wzorcu umowy postanowienie określające zasady ustalania wynagrodzenia. Wynagrodzenie to (cena) ma charakter zryczałtowanej kwoty netto do której dolicza się podatek od towarów i usług – „*kwotę netto w wysokości (...) powiększoną o należny podatek VAT*”. Analiza zebranych informacji pozwoliła również na ustalenie, że działania Przedsiębiorcy mogą ograniczać jego odpowiedzialność za działania podwykonawców w sposób sprzeczny z art. 474 *k.c.*, a ponadto brak posługiwania się firmą w pełnym brzmieniu, tj. zawierającą imię i nazwisko Przedsiębiorcy oraz zamieszczanie we wzorcu umowy postanowień sugerujących, że Przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą w formie kancelarii adwokackiej mogą wprowadzać konsumentów w błąd, co do formy i charakteru wykonywanej działalności gospodarczej, co może stanowić nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 oraz w związku z art. 4 ust. 1 i 2 *ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o*

przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206) – zwanej dalej „ustawą o przeciwdziałaniu (...)”.

Uwzględniając powyższe ustalenia, postanowieniem nr RKR-237/2012 z dnia 24.09.2012 r. – zmienionym postanowieniem nr RKR-233/2013 - Prezes UOKiK wszczął postępowanie pod zarzutem stosowania przez Przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 1 i 2 w art. 24 ust. 1 i 2 oraz pkt 1 i 3 *ustawy o ochronie (...)* - w zakresie określonym w sentencji tego postanowienia - polegających na:

1. stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą: „Umowa” postanowień umownych wpisanych na podstawie art. 479⁴⁵ *k.p.c.* do Rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone,
2. zamieszczeniu we wzorcu umowy pod nazwą „Umowa” postanowienia ograniczającego odpowiedzialność Przedsiębiorcy za działania podwykonawców w sposób sprzeczny z art. 474 *k.c.*
3. zamieszczaniu we wzorcu umowy i w Internecie oznaczenia „BSG & Partnerzy Firma Prawnicza”, zamiast posługiwania się firmą w pełnym brzmieniu, tj. zawierającą imię i nazwisko przedsiębiorcy co narusza dobre obyczaje i jest sprzeczne z art. 17 *ustawy o swobodzie działalności gospodarczej*, w związku z art. 43⁴ *Kodeksu cywilnego*.

Odpowiadając zarzuty postawione w zawiadomieniu o wszczęciu postępowania, Przedsiębiorca w pismach z dnia 9.10.2012 r., 20.11.2012 r., 29.11.2012 r., 12.12.2012 r., 15.04.2013 r. oraz w poprzedzających je wyjaśnieniach w ramach postępowania wyjaśniającego z dnia 18.07.2011 r. zaprzeczył, że stosował zarzucane mu praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Wyjaśnił, że wykonuje indywidualnie działalność gospodarczą pod nazwą BSG & PARTNERZY FIRMA PRAWNICZA, w ramach której współpracuje z adwokatem [] wykonującym zawód w ramach własnej Kancelarii Adwokackiej. Współpraca ta obejmuje sytuacje, w których Przedsiębiorca jest podwykonawcą w/w adwokata, jak i sytuacje, gdy umowę z konsumentem zawiera Przedsiębiorca, a faktycznym wykonawcą jest Kancelaria Adwokacka. Zaprzeczył stosowaniu wzorców umowy, stwierdzając, że umowy są indywidualnie negocjowane z klientami. Wyjaśnił dodatkowo, że nie jest aplikantem adwokackim, ani radcowskim, lecz prawnikiem prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie obsługi prawnej pod patronatem w/w adwokata. Zamierza bowiem po uzyskaniu tytułu doktora nauk prawnych i odbyciu 8-letniej praktyki w kancelarii adwokackiej zdać egzamin adwokacki i uzyskać wpis na listę adwokatów. Ostatecznie pismem z dnia 20.11.2012 r. poinformował o wykreśleniu postanowień kwestionowanych przez Prezesa UOKiK i zmianie postanowienia dotyczącego sposobu określenia wysokości wynagrodzenia z netto na brutto. Ponadto we wzorcu umowy oraz w Internecie został zmieniony sposób oznaczenia przedsiębiorcy poprzez wprowadzenie firmy w pełnym brzmieniu, tj. z podaniem imienia i nazwiska Przedsiębiorcy. Usunięte ze wzorca umowy zostały również zapisy sugerujące, że działalność Przedsiębiorcy jest prowadzona w formie kancelarii adwokackiej. Do w/w pism Przedsiębiorca dołączył nowy wzorzec umowy.

Postanowieniem Nr RKR-238/2012 z dnia 24.09.2012 r. zaliczono w poczet przedmiotowego postępowania administracyjnego dowody uzyskane w uprzednio przeprowadzonym postępowaniu wyjaśniającym.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny

Przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Ewidencji Działalności Gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Krakowa pod numerem 441/2009 (obecnie Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej RP). Miejscem wykonywania działalności, prowadzonej pod firmą Grzegorz Sekuła BSG & PARTNERZY FIRMA PRAWNICZA, jest Kraków. Przedsiębiorca świadczy usługi na terenie Krakowa i okolic, a jego działalność obejmuje świadczenie usług prawnych, których przedmiotem jest m.in. dochodzenie roszczeń odszkodowawczych w imieniu i na rzecz klienta.

W ramach prowadzonej indywidualnie działalności gospodarczej Przedsiębiorca współpracuje z adwokatem [] wykonującym zawód w ramach własnej Kancelarii Adwokackiej. Przedsiębiorca nie jest aplikantem adwokackim, ani radcowskim, lecz prawnikiem prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie obsługi prawnej pod patronatem w/w adwokata. W związku z powyższym, w umowach adwokat ten jest również wskazany jako świadczący usługę prawniczą.

Analiza wzorca umowy pod nazwą „UMOWA” pozwoliła na postawienie Przedsiębiorcy zarzutu naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, poprzez zamieszczenie w w/w wzorcu umowy postanowień, o następującej treści:

1. „Z tytułu przyjęcia do wykonywania przedmiotu niniejszej umowy, o którym mowa w § 1, Klient zapłaci BSG & PARTNERZY kwotę netto w wysokości (...) powiększoną o należny podatek VAT” (§ 5 ust. 1 wzorca);
[dowód: karty nr 13, 42, 49, 55, 73]
2. „Dla celów niniejszej umowy wszelkie zawiadomienia są skuteczne, jeżeli zostały sporządzone w formie pisemnej pod rygorem nieważności i dostarczone drugiej Stronie na podany w umowie adres do korespondencji.” (§ 9 ust. 1 wzorca);
[dowód: karty nr 31, 47, 61, 74, 78]
3. „Strony zobowiązują się wzajemnie powiadomić pisemnie o zmianie adresu stron umowy, pod rygorem uznania doręczenia pod ostatni wskazany adres do doręczeń za skuteczne” (§ 9 ust. 7 wzorca);
[dowód: karty nr 32, 40, 47, 79]
4. „W przypadku innego rozwiązania stron ewentualne spory wynikające z niniejszej umowy, strony poddadzą rozstrzygnięciu Sądu właściwego dla siedziby BSG & Partnerzy.” (§ 11 ust. 4 wzorca)
[dowód: karty nr 82]
5. „Ewentualne spory wynikające z niniejszej umowy, Strony poddadzą rozstrzygnięciu Sądu właściwego dla siedziby BSG & Partnerzy” (§ 3 ust. 3 wzorca II).
[dowód: karty nr 36, 44, 86, 87, 92]

Tymczasem w rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone wpisane są, na podstawie art. 479⁴⁵ k.p.c., następujące postanowienia:

Ad I.1.

- „Zamawiający za wykonanie czynności objętych niniejszą umową zobowiązuje się zapłacić wynagrodzenie w wysokości 3% (słownie: trzech procent) + 22 % podatku VAT ostatecznej ceny nieruchomości”. (wpis nr 1662 dokonany na podstawie wyroku Sądu

Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanego dalej również SOKiK z dnia 17.06.2009 r., sygn. akt XVII Amc 324/08).

Ad I.2 i 3.

- „W przypadku zmiany adresu, każda ze stron zobowiązana jest niezwłocznie pisemnie powiadomić o tym drugą stronę. W przypadku nie powiadomienia o zmianie adresu, korespondencja kierowana na ostatni znany adres będzie uznawana za skutecznie doręczoną.” (wpis nr 1207 dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 16.04.2007 r., sygn. akt XVII Amc 43/06),
- „Strony postanawiają, że wszelka korespondencja pomiędzy stronami odbywać się będzie za pomocą listów poleconych kierowanych na w/w adresy. Strony zobowiązane są do zgłaszania drugiej stronie każdą zmianę adresu. Strony postanawiają, że w przypadku niewykonania tego zobowiązania korespondencja skierowana na adres wskazany w niniejszej umowie lub ostatni wskazany adres, która nie zostanie odebrana w terminie, uważana będzie za doręczoną z upływem ostatniego dnia, w którym możliwe było jej podjęcie z urzędu pocztowego.” (wpis nr 1601 dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 12.11.2008 r., sygn. akt XVII Amc 113/07),
- „Wszelka korespondencja wysłana przez Bank do Kredytobiorcy pocztą lub kurierem na ostatni podany przez niego adres do korespondencji (adres zameldowania, w przypadku, gdy Kredytobiorca nie podał adresu do korespondencji), będzie uważana za doręczoną.” (wpis nr 1681 dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 30.06.2009 r., sygn. akt XVII Amc 513/09).

Ad I.4 i 5.

- „Spory, mogące wyniknąć na tle realizacji niniejszej umowy będą rozstrzygane przez sąd właściwy dla siedziby Wykonawcy” (wpis nr 784 dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 24.04.2006 r., sygn. akt XVII Amc 107/04).
- „Spory wynikające z wykonania tej umowy rozstrzygać będzie Sąd właściwy dla siedziby spółki.” (wpis nr 1007 dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 23.11.2006 r., sygn. akt XVII Amc 156/05),
- „Sądem właściwym do rozstrzygnięcia sporów mogących wyniknąć na tle stosowania niniejszej umowy jest Sąd Rejonowy w Bielsku Białej lub Sąd Okręgowy w Bielsku Białej, w zależności od wartości wynikłego przedmiotu sporu.” (wpis nr 1404 dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 7.09.2007 r., sygn. akt XVII Amc 92/07).

Ponadto Prezes UOKiK stwierdził, że Przedsiębiorca:

- 1) zamieścił we wzorcu umowy postanowienie o treści: „BSG & Partnerzy uprawniona jest powierzyć wykonywanie przedmiotu niniejszej umowy, o którym mowa w § 1, osobie trzeciej ze szczególnym uwzględnieniem adwokata lub radcy prawnego, zwanego dalej Prawnikiem BSG. BSG & Partnerzy ponosi solidarną odpowiedzialność z osobą trzecią, której ewentualnie powierza wykonywanie przedmiotu niniejszej umowy, o którym mowa w § 1.” (§ 3 ust. 2 wzorca), które ustala solidarną odpowiedzialność Przedsiębiorcy i podwykonawcy za skutki ewentualnego niewykonania lub nienależytego wykonania umowy
[dowód: karty nr 12, 30, 37, 41]
- 2) posługiwał się w obrocie z konsumentami, oznaczeniem „BSG & Partnerzy Firma Prawnicza” zamiast pełnej firmy zawierającej jego imię i nazwisko – wbrew obowiązкови wynikającemu z art. 17 ustawy o swobodzie (...) w związku z art. 43⁴ k.c. – zamieszczając w stosowanym wzorcu umowy dla określenia strony umowy świadczącej

usługi prawnicze oraz wykorzystując w informacjach rozpowszechnianych w Internecie na stronach zawierających informatory gospodarcze lub katalogi przedsiębiorców działających na terenie Krakowa,

[dowód: karty nr 12-16, 21, 25-26, 28,32, 72-82]

- 3) wprowadził do wzorca umowy – mimo że nie jest ani adwokatem, ani radcą prawnym - zapisy które w połączeniu ze stosownym przez niego w obrocie konsumenckim oznaczeniem „*BSG & Partnerzy Firma Prawnicza*” mogą sugerować, iż wykonuje on działalność w formie kancelarii adwokackiej lub kancelarii radców prawnych.

[dowód: karty nr 14, 56, 79]

W przypadku stosowanych przez Przedsiębiorcę postanowień umownych, przed wszczęciem przedmiotowego postępowania Przedsiębiorca zmodyfikował stosowany wzorzec umowy, eliminując w ten sposób z obrotu z konsumentami niektóre postanowienia. W przypadku pozostałych zarzucanych mu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Przedsiębiorca zmienił swoje postępowanie od dnia 20.11.2012 r., z którym poinformował Prezesa UOKiK o wykreśleniu postanowień kwestionowanych przez Prezesa UOKiK i zmianie postanowienia dotyczącego sposobu określenia wysokości wynagrodzenia z netto na brutto. Ponadto we wzorcu umowy oraz w Internecie został zmieniony sposób oznaczenia przedsiębiorcy poprzez wprowadzenie firmy w pełnym brzmieniu, tj. z podaniem imienia i nazwiska Przedsiębiorcy. Usunięte zostały również zapisy sugerujące, że działalność Przedsiębiorcy jest prowadzona w formie kancelarii adwokackiej. Na dowód powyższych działań Przedsiębiorca złożył nowy wzorzec umowy, który został wprowadzony do obrotu z konsumentami. Stwierdzono również, że w informacjach rozpowszechnianych w Internecie na stronach zawierających informatory gospodarcze lub katalogi przedsiębiorców działających na terenie Krakowa została wprowadzona zmiana polegająca wprowadzeniu firmy w pełnym brzmieniu, tj. z podaniem imienia i nazwiska Przedsiębiorcy.

[dowód: karty nr 121-123, 146]

Wg złożonego przez Przedsiębiorcę zeznania o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w roku podatkowym 2012 PIT-36L jego przychód stanowiący podstawę naliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych w 2012 r. wyniósł [].

[dowód: karty nr 147-151]

Pismem z dnia 25 listopada 2013 r. strona została zawiadomiona o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszym postępowaniu oraz o tym, że może się zapoznać z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy.

Mając powyższe ustalenia na uwadze Prezes UOKiK zważył, co następuje

Treść art. 1 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* ogranicza zastosowanie jej przepisów wyłącznie do ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów, podejmowanej w interesie publicznym. Oznacza to, że warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w tej ustawie jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców - naruszając jej przepisy – stanowią potencjalne zagrożenie interesu publicznego nie zaś interesu jednostki lub grupy. Takie stanowisko konsekwentnie prezentuje Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – dalej zwany „SOKiK”, który w wyroku z dnia 27.06.2001 r. (sygn. akt XVII Ama 92/00) stwierdził, że „*interes publiczny w postępowaniu administracyjnym nie jest pojęciem jednolitym i stałym. W każdej sprawie winien on być ustalony i konkretyzowany co do swych*

wymagań. Organ administracji – Prezes Urzędu winien być w toku postępowania i przy wydawaniu decyzji rzecznikiem tego interesu, albowiem wynika to z jego zadań w strukturze administracji publicznej – art. 7 k.p.a. Publiczny znaczy dotyczący ogółu, dotyczący ogółu a nie jednostki, czy też określonej grupy. A zatem podstawą do zastosowania przez Prezesa Urzędu przepisów ustawy antymonopolowej winno być uprzednie stwierdzenie, że został naruszony interes publicznoprawny, a nie interes prawny jednostki czy też grupy”. Należy dodać także, iż Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 26.02.2004 r. (sygn. akt III SK 2/04) stwierdził, że naruszenie indywidualnego interesu (w powołanym wyroku – konsumenta), nie wyklucza dopuszczalności równoczesnego uznania, że dochodzi do naruszenia publicznego zbiorowego interesu. Podobnie na temat interesu publicznego Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wypowiedział w wielu innych wyrokach, np. z dnia 30.05.2001 r. (sygn. akt XVII Ama 80/00), z dnia 4.07.2001 r. (sygn. akt XVII Ama 108/00), z dnia 6.06.2001 r. (sygn. akt XVII Ama 78/00).

Uwzględniając charakter praktyk opisanych w niniejszej decyzji należy stwierdzić, że w rozważanej sprawie w/w przesłanka sformułowana w art. 1 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* została spełniona. Rozpatrywana sprawa ma charakter publiczno – prawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu nieograniczonego kręgu adresatów, którzy byli lub są klientami Przedsiębiorcy, jak i potencjalnie mogą podjąć decyzję o skorzystaniu z usług prawniczych oferowanych przez niego, którym - na gruncie art. 4 ust. 12 *ustawy o ochronie (...)* w związku z art. 22¹ *k.c.* - przysługuje status konsumenta, tj. osoby fizycznej dokonującej czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą i zawodową.

Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza, iż naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez organ antymonopolowy działań przewidzianych w *ustawie o ochronie (...)*. W tym stanie rzeczy przyjąć należy, iż do oceny stanu faktycznego niniejszej sprawy zastosowanie mają przepisy w/w *ustawy*, a dotyczące jej postępowanie prowadzone było w interesie publicznym.

Stosownie do treści art. 24 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* – „przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy”. Aby możliwe było zatem stwierdzenie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

1. działania przedsiębiorcy winny mieć bezprawny charakter, tzn. być sprzeczne z prawem, tj. przepisami obowiązujących aktów prawnych a także sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami, a jednocześnie
2. działania te muszą naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

W przedmiotowej sprawie w przypadku drugiej z przesłanek, tj. naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, stwierdzić należy, iż *ustawa o ochronie (...)* nie definiuje pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, stwierdzając jedynie w treści art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle - powołanego na początku uzasadnienia prawnego niniejszej decyzji - art. 1 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* należy przyjąć, że ze zbiorowymi interesami konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego klienta przedsiębiorcy – czyli konsumenta. Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12.09.2003 r.

(sygn.: I CKN 504/01) stwierdził, iż nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów. Oceniane w niniejszej decyzji działania Przedsiębiorcy odnoszą się do wszystkich jego aktualnych i przyszłych (potencjalnych) klientów, a zatem dotyczą zbiorowych interesów konsumentów.

Interes konsumentów należy rozumieć jako interes prawny (a nie faktyczny), a więc uznany przez ustawodawcę na zasługujący na ochronę i zabezpieczenie. W literaturze przedmiotu zwraca się uwagę, iż określenie stałego czy zamkniętego katalogu interesów konsumentów nie jest możliwe, ani też zasadne. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów powiązane jest z naruszaniem interesów gospodarczych konsumentów. Pod tym pojęciem należy rozumieć zarówno naruszenie interesów *sensu stricto* ekonomicznych (o wymiarze majątkowym), jak również prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom dokonywanie transakcji handlowych z przedsiębiorcami przy całkowitym zrozumieniu rzeczywistego sensu ekonomicznego i prawnego warunków dokonywanych czynności na etapie przedkontraktowym oraz w czasie wykonywania umowy.

Odnosząc się natomiast do kwestii bezprawności działań przedsiębiorcy – tj. pierwszej z przesłanek określonych w art. 24 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* - stwierdzić należy, iż bezprawność rozumie się jako sprzeczność zachowania danego podmiotu z przepisami prawa oraz zasadami współżycia społecznego. Chodzi tu mianowicie o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym, jako całością. Jako „bezprawne” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. *„Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia przeto bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa.”* (vide: *„Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz”* pod redakcją J. Szwaji, Wydawnictwo CH BECK, 2000, s.117 – 118). Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tzn. niezależnym od wystąpienia szkody, czy zaistnienia zamiaru po stronie podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych. Analizując powyższą przesłankę należy mieć na uwadze, iż zarzut bezprawnego działania przedsiębiorcy w przedmiotowej sprawie dotyczy zarówno:

- 1) stosowania we wzorcach umowy pod postanowień umownych wpisanych na podstawie art. 479⁴⁵ *k.p.c.* do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone – tj. naruszenia art. 24 ust. 2 pkt 1 *ustawy o ochronie (...)*,
- 2) działań niezgodnych z przepisami *ustawy o swobodzie działalności gospodarczej* oraz *Kodeksu cywilnego*, a przez to naruszenia art. 24 ust. 2 w/w *ustawy o ochronie (...)*.

Ad I.

Do stwierdzenia stosowania praktyki, określonej w art. 24 ust. 2 pkt 1 *ustawy o ochronie (...)* konieczne jest wykazanie, iż przedsiębiorca stosuje we wzorcu umownym postanowienia, które zostały wpisane do prowadzonego przez Prezesa UOKiK rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Pokreślenia wymaga, że wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479³⁶ — 479⁴⁵ *k.p.c.*) dokonuje się niezależnie od tego, czy postanowienia wzorca były, czy też nie były zastosowane przy konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie — Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ *k.p.c.* rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa UOKiK, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 *k.p.c.* Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych, tj. stosowanych także przez innych przedsiębiorców. Prezes UOKiK może stwierdzić stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na posługiwaniu się postanowieniem wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru, bez względu na to, czy wpis dotyczy tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie, czy też nie. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 2.12.2005 r. (sygn. akt VI ACa 760/05) wskazał, że zgodnie z art. 23 a ust. 2 *ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 z późn. zm.) praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest posługiwanie się postanowieniem wpisanym do rejestru w oderwaniu od zagadnienia, czy wpis do rejestru powstał w związku ze stosowaniem wzorca umowy przez ten podmiot, co do którego bada się stosowanie praktyki. Sąd wskazał też, że naruszenie interesów konsumentów może nastąpić w wyniku działań podmiotów, które stosują klauzule abuzywne wpisane do rejestru, przy czym wpis do rejestru związany jest z działaniami innych kontrahentów konsumentów. Analogicznie orzekł Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 29.09.2005 r. (sygn. akt VI ACa 381/05), gdzie powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19.12.2003 r. (sygn. akt III CZP 95/03), stwierdził, że wyrok uwzględniający powództwo przez uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zakazanie ich stosowania ma, zgodnie z art. 479⁴³ *k.p.c.*, od chwili wpisania do odpowiedniego rejestru, skutek także wobec osób trzecich. Zgodnie ze stanowiskiem SOKiK wyrażonym w wyroku z dnia 25.05.2005 r. (sygn. akt XVII Ama 46/04), dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesądzającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zatem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame. Takie stanowisko zajął także Sąd Najwyższy, który w uchwale z dnia 13.07.2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) *stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i*

wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)". W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że „(...) *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a uokik [obecnie art. 24 – przyp. własny UOKiK] obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przedstawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a uokik znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności*” Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej i stąd niedozwolone będą także takie postanowienia wzorców umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Przedmiotem postępowania w tym zakresie jest wykazanie, że zakwestionowane przez Prezesa UOKiK zapisy wzorca umowy stosowanego przez Przedsiębiorcę przy świadczeniu usług prawnych, są tożsame z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokami SOKiK wymienionym w niniejszej decyzji i wpisanych do Rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

W ocenie Prezesa UOKiK postanowienie wskazane w pkt I.1. sentencji decyzji o treści: *„Z tytułu przyjęcia do wykonywania przedmiotu niniejszej umowy, o którym mowa w § 1, Klient zapłaci BSG & PARTNERZY kwotę netto w wysokości (...) powiększoną o należny podatek VAT”* jest tożsame z treścią postanowienia wpisanego do Rejestru pod pozycją 1662, które zostało wymienione powyżej w treści decyzji. Postanowienie to o treści: *„Zamawiający za wykonanie czynności objętych niniejszą umową zobowiązuje się zapłacić wynagrodzenie w wysokości 3% (słownie: trzech procent) + 22 % podatku VAT ostatecznej ceny nieruchomości”* (vide: wyrok SOKiK z dnia 17.06.2009 r., sygn. akt XVII Amc 324/08) zostało uznane za niedozwolone, albowiem wskazany w tym postanowieniu sposób określenia wynagrodzenia przedsiębiorcy rażąco narusza interesy konsumentów. W uzasadnieniu Sąd wskazał: *„Cena za usługę pośrednictwa wyrażona w wielu składnikach określonych procentowo jest ceną ustaloną z naruszeniem obowiązujących przepisów, nie jest jednoznaczna, wymaga podjęcia przez konsumentów dodatkowych czynności do jej ustalenia, jest niekorzystnie ukształtowana dla konsumenta, nie zachowana również została równowaga stron. W ocenie Sądu takie określenie ceny stanowi rażące naruszenie interesów konsumenta i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami”*. Podlegająca ocenie w niniejszym postępowaniu praktyka charakteryzuje się tym, iż w odróżnieniu od w/w postanowienia Przedsiębiorca nie podaje nawet wysokości stawki podatku VAT, a jedynie zamieszcza w postanowieniu umownych informację, że cena za usługę uwzględnia taki podatek. Niezależnie od powyższego należy zwrócić uwagę, że pojęcie „cena” zostało zdefiniowane w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (Dz. U. Nr 97, poz. 1050, z późn. zm.) – zwanej dalej: „ustawą o cenach”. Zgodnie z tą definicją, cena to wartość wyrażona w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę. W cenie powinien być uwzględniony podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu podatkiem od towarów i usług oraz podatkiem akcyzowym. Z analizy przywołanych powyżej przepisów wynika, iż cena podawana lub uwidaczniana przez przedsiębiorcę (sprzedawcę), powinna być ceną brutto, tj. ceną zawierającą podatek od towarów i usług, który stanowi jeden z elementów składowych ceny. Obowiązek podawania cen brutto dotyczy zarówno ich

uwidaczniania w miejscu sprzedaży, jak i umieszczania w jakichkolwiek przekazach pochodzących od przedsiębiorcy. W wyroku z dnia 19.05.2005 r. (sygn. akt XVII Ama 11/04) SOKiK stwierdził, iż *„informacja o cenie towaru w wysokości (wartości) nie uwzględniającej podatku jest informacją nierzetelną, nieprawdziwą i niepełną, bo to na przedsiębiorcy leży obowiązek oznaczania cen towaru zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa zaś konsument ma prawo znać cenę towaru, a nie obliczać ją sam, bez względu na to, czy przy cenie umieszczono ogólnikową informację – cena netto, cena + VAT itp.”*. Przyjmuje się, że informacje o cenie usługi w określonym wyżej zakresie są co do zasady inkorporowane do zawieranych umów. Konsument nie musi posiadać wiedzy o wysokości obowiązującej Przedsiębiorcę stawki podatku. Pełna informacja o cenie i jej elementach jest jedną z podstawowych danych niezbędnych dla podjęcia racjonalnej decyzji dotyczącej zawarcia umowy. Brak informacji o cenie brutto (zawierającej podatek od towarów i usług) narusza prawo konsumenta do rzetelnej informacji. Wpływa na postrzeganie i ocenę oferty Przedsiębiorcy, w tym również w kontekście ofert konkurencyjnych. Prezes UOKiK zwrócił uwagę, że wynagrodzenie Przedsiębiorcy określone w umowach zawieranych z konsumentami ustalane jest jako opłata za przyjęcie sprawy do prowadzenia (wykonania przedmiotu umowy) albo suma opłaty za przyjęcie sprawy do prowadzenia (wykonania przedmiotu umowy) oraz opłaty dodatkowej tzw. *success fee*, wymagalnej dopiero po uzyskaniu przedmiotu roszczenia i pod warunkiem jego uzyskania. Opłata za przyjęcie sprawy do prowadzenia określana jest jako kwota netto powiększona o podatek VAT, podczas gdy opłata dodatkowa jest określana wyłącznie jako ryczałt w formie określonego procentu wartości przyszłego świadczenia uzyskanego na skutek działań podjętych przez Przedsiębiorcę w toku sprawy, co wskazuje, że zawiera ona podatek VAT. Taki sposób określenia wynagrodzenia może skutkować wprowadzeniem konsumentów w błąd co do faktycznej ceny usługi świadczonej przez Przedsiębiorcę. Z tych też względów Prezes UOKiK uznał zakwestionowane postanowienia za tożsame z postanowieniem decyzji wpisanym do Rejestru pod poz. 1662, mimo pewnych odmienności wynikających z różnic w sformułowaniu i użytych zwrotów porównywanych klauzul.

Zdaniem Prezesa UOKiK postanowienia wskazane w pkt I.2 oraz I.3. sentencji decyzji o treści:

- *„Dla celów niniejszej umowy wszelkie zawiadomienia są skuteczne, jeżeli zostały sporządzone w formie pisemnej pod rygorem nieważności i dostarczone drugiej Stronie na podany w umowie adres do korespondencji”* oraz
- *„Strony zobowiązują się wzajemnie powiadomić pisemnie o zmianie adresu stron umowy, pod rygorem uznania doręczenia pod ostatni wskazany adres do doręczeń za skuteczne”*

są tożsame z treścią postanowień wpisanych do Rejestru pod pozycją 1207, 1601 oraz 1681, które zostały wymienione powyżej w treści decyzji. Postanowienia te o treści: *„W przypadku zmiany adresu, każda ze stron zobowiązana jest niezwłocznie pisemnie powiadomić o tym drugą stronę. W przypadku nie powiadomienia o zmianie adresu, korespondencja kierowana na ostatni znany adres będzie uznawana za skutecznie doręczoną.”* (vide: wyrok SOKiK z dnia 16.04.2007 r., sygn. akt XVII Amc 43/06) oraz *„Strony postanawiają, że wszelka korespondencja pomiędzy stronami odbywać się będzie za pomocą listów poleconych kierowanych na w/w adresy. Strony zobowiązane są do zgłaszania drugiej stronie każdą zmianę adresu. Strony postanawiają, że w przypadku niewykonania tego zobowiązania korespondencja skierowana na adres wskazany w niniejszej umowie lub ostatni wskazany adres, która nie zostanie odebrana w terminie, uważana będzie za doręczoną z upływem ostatniego dnia, w którym możliwe było jej podjęcie z urzędu pocztowego.”* (vide: wyrok SOKiK z dnia 12.11.2008 r., sygn. akt XVII Amc 113/07) zostały uznane przez SOKiK za niedozwolone w rozumieniu art. 385³ pkt 9 k.c. Analogicznie SOKiK uznał za niedozwolone

postanowienie o treści: *„Wszelka korespondencja wysłana przez Bank do Kredytobiorcy pocztą lub kurierem na ostatni podany przez niego adres do korespondencji (adres zameldowania, w przypadku, gdy Kredytobiorca nie podał adresu do korespondencji), będzie uważana za doręczoną.”* (vide: wyrok SOKiK z dnia 30.06.2009 r., sygn. akt XVII Amc 513/09). Art. 385³ pkt 9 k.c. uznaje za niedozwolone postanowienie, które przyznaje kontrahentowi konsumenta uprawnienie do dokonywania wiążącej interpretacji umowy. W kwestionowanych postanowieniach Przedsiębiorca zastrzegł, że wysyłanie zawiadomień, tym także oświadczeń woli, na znany adres konsumenta będzie równoznaczne z ich doręczeniem konsumentowi. Oznacza to, iż tylko Przedsiębiorca – jako twórca wzorca umowy – de facto decyduje o skuteczności doręczeń i wynikających z nich skutków prawnych. Takie działanie narusza standardy prawne wynikające z przepisów kodeksu cywilnego oraz obowiązujących w obrocie dobrych obyczajów. Stosownie bowiem do treści art. 61 § 1 k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. W razie wątpliwości, czy oświadczenie zostało złożone prawidłowo, a jego treść wywołuje przewidziane skutki prawne, podmiotem właściwym do rozstrzygnięcia tych kwestii jest sąd powszechny, a nie twórca wzorca, który – korzystając z przewagi kontraktowej - narzuca swoim kontrahentom treść wzorca. Za niedopuszczalne w obrocie, zwłaszcza konsumenckim i sprzeczne z dobrymi obyczajami należy uznać zapisy wprowadzające doręczenie zastępcze lub domniemanie doręczenia, które należą do prawa procesowego i nakładają na osoby trzecie określone obowiązki związane z dostarczeniem stronom postępowania pism procesowych. Są one nałożone w drodze ustawowej i nie mogą być rozszerzane na obrót gospodarczy poprzez postanowienia wzorca umowy, tym bardziej, że osoby te nie są stroną umowy i nie ciążyą na nich jakiegokolwiek obowiązki umowne. Mogą one odmówić przyjęcia pism kierowanych do konsumenta, lub przyjąć je i nie doręczyć adresatowi, ponieważ obowiązek doręczenia obejmuje wyłącznie pisma procesowe w postępowaniu sądowym i administracyjnym (urzędowe), a nie prywatną korespondencję. W tym stanie rzeczy należy uznać, że analizowane postanowienie narusza interesy konsumentów, umożliwiając Przedsiębiorcy działanie w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, a ponadto jest tożsame – mimo niewielkich różnic semantycznych - z postanowieniami wpisanymi do Rejestru zarówno pod względem treści, jak i stanu faktycznego.

Również w ocenie Prezesa UOKiK postanowienia wskazane w pkt I.4 oraz I.5. sentencji decyzji o treści:

- *„W przypadku innego rozwiązania stron ewentualne spory wynikające z niniejszej umowy, strony poddadzą rozstrzygnięciu Sądu właściwego dla siedziby BSG & Partnerzy.”*
- *„Ewentualne spory wynikające z niniejszej umowy, Strony poddadzą rozstrzygnięciu Sądu właściwego dla siedziby BSG & Partnerzy”*

są tożsame z treścią postanowień wpisanych do Rejestru pod pozycją 784, 1007 oraz 1404, które zostały wymienione powyżej w treści decyzji. Postanowienia te w brzmieniu: *„Spory wynikające z wykonania tej umowy rozstrzygać będzie Sąd właściwy dla siedziby spółki.”* (vide: wyrok SOKiK z dnia 23.11.2006 r. sygn. akt XVII Amc 156/05), *„Spory, mogące wynikać na tle realizacji niniejszej umowy będą rozstrzygane przez sąd właściwy dla siedziby Wykonawcy”*(vide: wyrok SOKiK z dnia 24.04.2006 r. sygn. akt XVII Amc 107/04), *„Sądem właściwym do rozstrzygnięcia sporów mogących wynikać na tle stosowania niniejszej umowy jest Sąd Rejonowy w Bielsku Białej lub Sąd Okręgowy w Bielsku Białej, w zależności od wartości wynikłego przedmiotu sporu.”* (vide: wyrok SOKiK z dnia 7.09.2007 r. sygn. akt XVII Amc 92/07), są uznawane za niedozwolone. Podkreślić należy, że we wszystkich powołanych wyrokach SOKiK uznawał za niedozwolone postanowienia zawierające klauzule

prorogacyjne, stosowane w obrocie z konsumentami przez przedsiębiorców działających w różnych branżach gospodarki. Podzielając stanowisko Prezesa UOKiK, SOKiK uznał, że kwestię właściwości sądu w sprawach cywilnych określają przepisy *k.p.c.* - sądem właściwym do rozpatrzenia wniesionego powództwa jest zgodnie z art. 27 *k.p.c.* sąd ogólnej właściwości pozwanego lub zgodnie z art. 34 *k.p.c.* sąd miejsca wykonania umowy (właściwość przemienna) - i zgodnie z art. 385³ pkt 23 *k.c.* nie mogą być one w tym zakresie wyłączane, ponieważ mogą stanowić dodatkową dolegliwość dla konsumenta, a także ograniczać realizację przysługujących mu praw. Treść analizowanego postanowienia w ten sam sposób kształtuje stosunki między stronami umowy w zakresie właściwości sądowej w przypadku występowania sporów, tj. narzuca właściwość, która w poszczególnych przypadkach może być inna, niż ta wynikająca z właściwych przepisów *k.p.c.* Z tych też względów Prezes UOKiK uznał zakwestionowane postanowienia za tożsame z postanowieniami powołanymi w sentencji decyzji wpisanymi do Rejestru pod poz. 784, 1007 oraz 1404, mimo pewnych odmienności wynikających z różnic w sformułowaniu i użytych zwrotów porównywanych klauzul.

Ad II.

Stosownie do treści art. 17 *ustawy o swobodzie (...)* - przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą na zasadach uczciwej konkurencji i poszanowania dobrych obyczajów oraz słuszych interesów konsumentów. Powołany przepis odwołuje się w zakresie obrotu profesjonalnego do zasady uczciwej konkurencji, która została doprecyzowana przepisami *ustawy dnia z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji* (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503, z późn. zm.) m. in. poprzez zdefiniowanie pojęcia czynu nieuczciwej konkurencji oraz wskazanie przykładowego katalogu takich czynów. Natomiast w zakresie obrotu z konsumentami przepis ten odwołuje się do klauzul generalnych, tj. dobrych obyczajów i słuszych interesów konsumentów.

W świetle aktualnych poglądów doktryny i orzecznictwa wyznaczników dobrych obyczajów należy poszukiwać w rzetelności konkurencji i niezafałszowanym współzawodnictwie. Są też rozumiane jako dobre obyczaje kupieckie, tj. „*pozaprawne normy postępowania, którymi winni kierować się przedsiębiorcy, ich treści nie da się wyrazić w sposób wyczerpujący, gdyż kształtowane są przez ludzkie postawy warunkowane przyjmowanymi wartościami moralnymi, celami ekonomicznymi oraz praktykami życia gospodarczego, a również podlegają zmianom wraz ze zmiennymi ideologiami politycznymi, społeczno-gospodarczymi i moralnymi*” (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13.02.2008 r. sygn. akt V ACa 256/07). Zasada poszanowania dobrych obyczajów nakazuje przestrzeganie norm moralnych, zwyczajowych i staranności zawodowej obowiązujących w danej dziedzinie działalności gospodarczej, wynikających z istniejących w danym środowisku standardów etyczno-moralnych. (vide: M. Sieradzka, M. Zdyb „*Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*” Wolters Kluwer 2013 komentarz do art. 17, E. Nowińska, M. du Vall „*Komentarz do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*” Warszawa 2006, s. 50). Obowiązek poszanowania słuszych interesów konsumentów odnosi się do uczciwego działania wobec tej grupy uczestników obrotu gospodarczego. W tym przypadku także należy odnieść się do staranności zawodowej. Staranność zawodowa to bowiem standard dotyczący szczególnej wiedzy i staranności, których można w racjonalny sposób oczekiwać od przedsiębiorcy w jego relacjach z konsumentami, zgodnie z uczciwymi praktykami rynkowymi lub ogólną zasadą dobrej wiary w zakresie jego działalności, co ma istotne znaczenie w sytuacji przewagi kontraktowej przedsiębiorcy nad konsumentem i wynikającym z tego obowiązkiem jej niewykorzystywania przez przedsiębiorcę. Należałoby

wręcz uznać, że właśnie staranność w stosunkach rynkowych pozwala ocenić lojalność przedsiębiorcy wobec uczestników rynku, w tym konsumentów (vide: M. Sieradzka, M. Zdyb, *ibidem*).

Powyższy obowiązek działania zgodnego z dobrymi obyczajami obejmuje całą sferę działalności przedsiębiorcy, w tym także kwestię prawidłowego oznaczenia wykonywanej przez niego działalności gospodarczej (firmy). W przypadku osoby fizycznej wykonującej – jak Przedsiębiorca – działalność gospodarczą firmą, zgodnie z treścią art. 43⁴ k.c. jest jej imię i nazwisko, co nie wyklucza włączenia do firmy pseudonimu lub określeń wskazujących na przedmiot działalności przedsiębiorcy, miejsce jej prowadzenia oraz innych określeń dowolnie obranych. W doktrynie przyjmuje się, że:

- „zawsze jednak firma musi zawierać wskazanie na imię i nazwisko przedsiębiorcy, natomiast wszelkie inne dane mają charakter dopełniający i nie są obligatoryjne.” (vide: C. Kosikowski „Elektroniczny Komentarz do ustawy o swobodzie gospodarczej” – komentarz do art. 20 LEXIS NEXIS),
- „Brzmienie przepisu wskazuje jednoznacznie na to, że firmą osoby fizycznej jest imię (nie wystarczy wskazanie pierwszej litery imienia) i nazwisko. Z przepisu tego nie wynika, by przedsiębiorca noszący więcej niż jedno imię wskazywał - działając pod firmą (art. 43²) - wszystkie imiona, chociaż, wpisując się do rejestru, obowiązany jest podać (zamieścić) je wszystkie, podobnie jak identyfikator, zwany numerem „PESEL”. Wskazanie w nazwie przedsiębiorcy (w firmie) wszystkich imion może czasem okazać się konieczne dla dostatecznego odróżnienia się od firm innych przedsiębiorców prowadzących działalność na tym samym rynku. Dla spełnienia tego warunku może okazać się konieczne uwidocznienie w firmie także innych danych, np. imion obojga rodziców, jednego z rodziców, pseudonimu czy też określeń wskazujących na przedmiot działalności przedsiębiorcy, miejsca jej prowadzenia, a także innych dowolnie obranych określeń. Wszystkie te dane wymienione w przepisie jako niekonieczne mogą być wymagane przy wpisywaniu przedsiębiorcy do rejestru, jeżeli okażą się niezbędne do wyróżnienia firmy.” (vide: St. Dmowski „Elektroniczny Komentarz do Kodeksu cywilnego – komentarz do art. 43⁴ LEXIS NEXIS), oraz, że
- „Koniunkcja zastosowana w wyrażeniu "imię i nazwisko" wskazuje, że obydwa wymienione człony firmy muszą wystąpić łącznie. Nie jest więc dopuszczalne posłużenie się jako firmą tylko imieniem albo tylko nazwiskiem przedsiębiorcy. Imię lub nazwisko w firmie osoby fizycznej nie może być także zastąpione innym oznaczeniem, w szczególności pseudonimem” (vide: A. Janiak „Kodeks cywilny” pod red. A. Kidyby t. I. komentarz do art. 43⁴ Wolters Kluwer 2012).

W przedmiotowej sprawie Przedsiębiorca posługiwał się w obrocie gospodarczym, w tym w obrocie z konsumentami, oznaczeniem „BSG & Partnerzy Firma Prawnicza” zamiast pełnej firmy zawierającej jego imię i nazwisko i ewentualnie to oznaczenie. Powyższe działanie polegało na zamieszczeniu w stosowanym przez niego wzorcu umowy powyższego oznaczenia dla określenia strony umowy świadczącej usługi prawnicze. Ponadto Przedsiębiorca wykorzystywał to oznaczenie w informacjach rozpowszechnianych w Internecie na stronach zawierających informatory gospodarcze lub katalogi przedsiębiorców działających na terenie Krakowa. Informacja zamieszczana na tych stronach była ograniczona do podania nazwy Przedsiębiorcy „BSG & Partnerzy Firma Prawnicza” oraz jego danych teleadresowych.

Oznacza to, że Przedsiębiorca naruszył powołany przepis dotyczący brzmienia firmy i obowiązku posługiwania się nią. Brak zamieszczenia w umowie i w Internecie firmy w

pełnym brzmieniu powodował, że konsumenci nie posiadali pełnej i prawdziwej informacji, ani też pewności, kto jest w rzeczywistości ich kontrahentem. Oznaczenie strony umowy lub przedsiębiorcy jedynie jako „*BSG & Partnerzy Firma Prawnicza*” (bez ujawnienia firmy Grzegorz Sekuła) mogło bowiem sugerować konsumentom, że nie prowadzi on jednoosobowej działalności gospodarczej, ale że jest to podmiot o złożonej strukturze, jak np. spółka partnerska, która stosownie do treści art. 86 § 1 *ustawy z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych* (t.j. Dz.U. z 2013 r, poz.1030) może być utworzona przez wspólników (partnerów) w celu wykonywania wolnego zawodu – np. adwokata lub radcy prawnego - w spółce prowadzącej przedsiębiorstwo pod własną firmą.

Brak prawidłowego i pełnego oznaczenia firmy Przedsiębiorcy, tj. z podaniem jego imienia i nazwiska mogło dodatkowo skutkować powstaniem po stronie konsumentów, będących jego potencjalnymi klientami, błędnego wyobrażenia co statutu Przedsiębiorcy, a zwłaszcza posiadanych uprawnień zawodowych adwokata lub radcy prawnego. To mylne wyobrażenie mogło zostać nadto wzmocnione przez kolejne działania marketingowe Przedsiębiorcy - który nie będąc ani adwokatem, ani radcą prawnym – wprowadził do wzorca umowy zapisy o treści:

1. „*BSG & Partnerzy Firma Prawnicza (...), w imieniu której może działać adwokat [] posiadający stosowne umocowanie do reprezentowania Kancelarii Adwokackiej w Krakowie.*”
2. „*W sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego oraz przepisy Ustawy o adwokaturze.*” oraz
3. „*W sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego oraz przepisy ustawy o radcach prawnych lub ustawy o adwokaturze.*”

Powyższe postanowienia w połączeniu ze stosownym przez Przedsiębiorcę w obrocie konsumenckim oznaczeniem „*BSG & Partnerzy Firma Prawnicza*” mogły sugerować, iż prowadzi on kancelarię adwokacką, lub jest jej partnerem, a także, że jest on adwokatem bądź radcą prawnym. Wprowadzony w ten sposób w błąd konsument mógł zawrzeć umowę, której być może nie zawarłby, gdyby nie pozostawał w błędnym przekonaniu co do tego, że Przedsiębiorca prowadzi kancelarię adwokacką. Takie błędne skojarzenie mogło dotyczyć nie tylko tego, że działalność prowadzona przez Przedsiębiorcę nie jest jednoosobową działalnością gospodarczą, ale jest wykonywana przez wiele osób w ramach spółki partnerskiej, a więc formy prawnej zastrzeżonej dla przedstawicieli wolnych zawodów, co z kolei znów mogło wywoływać wrażenie, że Przedsiębiorca prowadzi kancelarię adwokacką. Do takiego charakteru działalności prowadzonej przez Grzegorza Sekułę oraz do tego, iż jest on adwokatem przekonują także zapisy wzorca umowy, stanowiące, że w sprawach nieuregulowanych w umowie zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego oraz „*przepisy ustawy o adwokaturze.*” oraz „*przepisy ustawy o radcach prawnych lub ustawy o adwokaturze.*” (...). Z treści tych postanowień nie wynikało bowiem w sposób jednoznaczny, że kontrahentem konsumenta jest osoba wykonująca jednoosobowo działalność gospodarczą, - obejmującej swoim zakresem świadczenie usług prawniczych – której podwykonawcą jest wymieniony we wzorcu umowy adwokat.

Takie działanie Przedsiębiorcy niewątpliwie należy uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami, tym bardziej, że działający w dobrej wierze konsument ma prawo oczekiwać od swojego potencjalnego kontrahenta – będącego profesjonalnym uczestnikiem rynku – działania zgodnego z zasadami staranności zawodowej. Oceniając działanie Przedsiębiorcy w przedmiotowej sprawie nie można też pominąć okoliczności, że świadczy on usługi prawnicze, konkurując w tym zakresie z innymi przedsiębiorcami, w tym adwokatami i

radcami prawnymi, tj. osobami wykonującym zawody zaufania publicznego. Oznacza to, że od Przedsiębiorcy należy oczekiwać przestrzegania – zwłaszcza w obrocie z konsumentami - wyższego poziomu staranności zawodowej staranności i norm etyczno-moralnych niż w przypadku przedsiębiorców wykonujących inny rodzaj działalności gospodarczej. W tym przypadku konsument, działając w dobrej wierze i zaufaniu do osoby świadczącej usługi prawnicze, może bowiem oczekiwać, iż Przedsiębiorca - świadcząc usługi na poziomie zbliżonym do poziomu adwokata lub radcy prawnego – działa zgodnie z przepisami i dobrymi obyczajami, zachowując normy etyczne i staranność zawodową co najmniej zbliżone do tych zawodów.

W sytuacji, gdy na rynku usług prawniczych działa wiele podmiotów, w tym przedsiębiorców posiadających specjalistyczne uprawnienia zawodowe zastrzeżone wyłącznie dla adwokatów lub radców prawnych, dopuszczalne jest podejmowanie działań marketingowych, które podkreślałyby profesjonalny charakter świadczonych usług oraz ich wyższy poziom. Jednakże w niniejszej sprawie działania Przedsiębiorcy ograniczyły się wyłącznie do działań lub zaniechania, których skutkiem było sugerowanie konsumentom posiadania przez Przedsiębiorcę uprawnień zawodowych, których w rzeczywistości nie posiadał, a w konsekwencji mogło doprowadzić konsumentów do błędnego wyobrażenia co do statusu Przedsiębiorcy. Takie działanie Przedsiębiorcy należy ocenić jako sprzeczne z dobrymi obyczajami i normami staranności zawodowej, do których odwołuje się przepis art. 17 *ustawy o swobodzie (...)*.

W tym stanie faktycznym i prawnym działanie Przedsiębiorcy, polegające na posługiwaniu się w obrocie z konsumentami firmą nie zawierającą jego imienia i nazwiska - zdaniem Prezesa UOKiK – było niezgodne z dobrymi obyczajami i zasadami staranności zawodowej. Stanowiło zatem naruszenie ciężącego na każdym przedsiębiorcy ustawowego obowiązku określonego w art. 17 *ustawy o swobodzie (...)* w związku z art. 43⁴ *k.c.*

Uwzględniając powyższe należy uznać, że zostały spełnione wszystkie przesłanki konieczne do zakwalifikowania działań Przedsiębiorcy jako praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 (pkt I sentencji decyzji), art. 24 ust. 1 i 2 (pkt II sentencji decyzji) *ustawy o ochronie (...)*.

Stosownie do treści przepisu art. 27 ust. 1 i 2 *ustawy o ochronie (...)*, w przypadku gdy przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24 Prezes UOKiK wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. W związku z tym należy uwzględnić dokonane powyżej ustalenia, zgodnie z którymi Przedsiębiorca naruszył zbiorowe interesy konsumentów oraz okoliczność, iż w przypadku niektórych zarzucanych mu praktyk zaniechał ich stosowania jeszcze przed wszczęciem przedmiotowego postępowania, a w przypadku pozostałych praktyk zaniechał ich stosowania już po wszczęciu tego postępowania. Ustalono bowiem, że Przedsiębiorca przed wszczęciem postępowania zmodyfikował stosowany wzorzec umowy eliminując z niego niedozwolone postanowienia umowne wymienione w pkt I.2., I.3. oraz I.4. sentencji decyzji. Modyfikacja ta nastąpiła w marcu 2011 r., a z ustaleń Prezesa UOKiK dokonanych na podstawie zebranych umów wynika, że pierwsza umowa z zastosowaniem zmienionego wzorca została zawarta w dniu 24.03.2011 r. W przypadku drugiej zarzucanej mu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów Przedsiębiorca zaniechał jej stosowania w dniu 20.11.2012 r., poprzez zmianę sposobu oznaczenia przedsiębiorcy we wzorcu umowy oraz w Internecie, poprzez wprowadzenie firmy w pełnym brzmieniu oraz usunięcie zapisów sugerujących, że działalność Przedsiębiorcy jest prowadzona w formie kancelarii adwokackiej.

W związku z tym za datę zaniechania należy przyjąć daty wprowadzenia do obrotu nowych wzorców umowy, tj.:

- 24 marca 2011 r. w przypadku praktyk określonych w pkt I.2., I.3., I.4. sentencji decyzji oraz
- 20 listopada 2012 r. w przypadku praktyki określonych I.1., I.5, pkt II. sentencji decyzji.

Mając na uwadze powyższe ustalenia, zgodnie z którymi Przedsiębiorca naruszył zbiorowe interesy konsumentów oraz fakt zaniechania tych naruszeń, orzeczono jak w pkt I. oraz pkt II. sentencji.

Ad III.

Nie znalazł natomiast potwierdzenia zarzut iż działanie Przedsiębiorcy polegające w tym przypadku na zamieszczeniu we wzorcu umownym pod nazwą „Umowa” postanowienia o treści:

„BSG & Partnerzy uprawniona jest powierzyć wykonywanie przedmiotu niniejszej umowy, o którym mowa w § 1, osobie trzeciej ze szczególnym uwzględnieniem adwokata lub radcy prawnego, zwanego dalej Prawnikiem BSG. BSG & Partnerzy ponosi solidarną odpowiedzialność z osobą trzecią, której ewentualnie powierza wykonywanie przedmiotu niniejszej umowy, o którym mowa w § 1.” (§ 3 ust. 2 wzorca)

ma charakter bezprawny i prowadzi do ograniczenia jego odpowiedzialności za działania podwykonawców w sposób sprzeczny z art. 474 *k.c.* Analiza powyższego postanowienia prowadzi bowiem do wniosku, że odpowiedzialność Przedsiębiorcy za podwykonawców nie została wyłączona czy ograniczona. Ponosi on ją nadal, a ponadto wprowadzenie solidarnej odpowiedzialności z podwykonawcami może być uznane za rozwiązanie korzystniejsze dla konsumenta, ponieważ może skutkować rozszerzeniem kręgu osób przeciwko którym mógłby on wystąpić z roszczeniem.

Stosownie do treści art. 83 *ustawy o ochronie (...)* do postępowania przed Prezesem UOKiK w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie, stosuje się przepisy *Kodeksu postępowania administracyjnego* (dalej: „*k.p.a.*”). Zgodnie z art. 105 *k.p.a.*, jeżeli postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. W świetle stanowiska doktryny bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego oznacza, że brak jest któregoś z elementów materialnego stosunku prawnego, a wobec tego nie można wydać decyzji załatwiającej sprawę przez rozstrzygnięcie co do jej istoty. Przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione dopiero w toczącym się postępowaniu, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organem administracji. (vide: B. Adamiak, J. Borkowski „*Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*” C.H. BECK 1996, str. 462). Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 24.04.2003 r. (sygn. akt III SA 2225/01) podniósł, że bezprzedmiotowość postępowania oznacza brak któregoś z elementów stosunku materialnoprawnego, skutkującego tym, iż nie można załatwić sprawy przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia. W przedmiotowej sprawie przesłanką umorzenia postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w zakresie drugiego zarzutu, przemawiającą za jego bezprzedmiotowością jest brak naruszenia przez Przedsiębiorcę przepisu art. 474 *k.c.*, a tym samym brak bezprawności działania, która jest warunkiem koniecznym do stosowania wobec niego przepisów *ustawy o ochronie (...)* i

wszczęcia na jej podstawie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz stwierdzenia ich stosowania.

Mając na uwadze ustalenia postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz fakt, że *ustawa o ochronie (...)* nie zawiera przepisów, które należałoby zastosować w powyższych okolicznościach (w sprawie nie wystąpiły przesłanki, które nakazywałyby umorzenie postępowania w trybie art. 75 *ustawy*), orzeczono jak w pkt III. sentencji decyzji.

Ad IV.

Zgodnie z art.106 ust.1 pkt.4 *ustawy o ochronie (...)* Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Z treści powyższego przepisu wynika, iż w/w kara ma charakter fakultatywny, a zatem do Prezesa UOKiK należy - w ramach uznania administracyjnego - decyzja w sprawie zasadności nałożenia kary pieniężnej w danej sprawie. Wprawdzie *ustawa o ochronie (...)* nie zawiera katalogu przesłanek, od których uzależniona jest decyzja o nałożeniu kary, jednakże w jej art. 111 zostało wskazane, że ustalając wysokość kary Prezes UOKiK winien wziąć pod uwagę w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów *ustawy*. Ustalając wysokość kary pieniężnej w decyzjach stwierdzających naruszenie zakazów określonych w *ustawie o ochronie (...)*, należy zatem uwzględnić wagę tego naruszenia, rozmiar skutków stosowanej praktyki ograniczającej konkurencję bądź praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, jak również zaistniałe okoliczności obciążające i łagodzące.

W niniejszej sprawie zostało udowodnione, iż doszło do naruszenia przez Przedsiębiorcę określonego w art. 24 *ustawy o ochronie (...)* zakazu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, w sposób określony w pkt I-II sentencji decyzji. Przy czym charakter i uciążliwość tego naruszenia uzasadniają nałożenie na Przedsiębiorcę kary pieniężnej.

Kara nakładana przez Prezesa UOKiK na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianego zachowania. Przedsiębiorca, jako profesjonalista powinien wiedzieć, że zawierając umowy z obrocie konsumenckim nie może stosować praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania, tak aby jej nałożenie skutkowało w przyszłości zapobieżeniem zaistnienia podobnych sytuacji. W opinii Prezesa UOKiK należy podkreślić aspekt edukacyjny i wychowawczy zastosowanego środka oraz wyrazić nadzieję, że odniesie on spodziewany skutek na przyszłość. Poza wymiarem indywidualnym kary należy zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, funkcję odstraszącą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

Przedsiębiorca osiągnął w roku podatkowym 2012 przychód z działalności gospodarczej w wysokości [] Stosownie do treści przepisu art. 106 ust. 1 pkt 4 *ustawy o ochronie (...)*, maksymalna kara nakładana na przedsiębiorcę może stanowić 10 % jego przychodów, co w niniejszej sprawie daje kwotę [].

W pkt I. sentencji decyzji stwierdzono stosowanie praktyki polegającej na stosowaniu we wzorcu umowy postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, regulujących zagadnienia, które wprowadzały niewłaściwe określenie ceny, domniemanie doręczenia korespondencji oraz klauzulę prorogacyjną. Powyższe postanowienia wprowadzone przez Przedsiębiorcę były korzystne wyłącznie dla niego i mogły wpłynąć w sposób negatywny na interes wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowy.

Nakładając karę pieniężną określoną w art. 106 ust. 1 pkt 4 *ustawy o ochronie (...)* Prezes UOKiK bierze pod uwagę spełnienie przesłanki określonej w ww. przepisie tj. uznanie, iż naruszenie dokonane było co najmniej nieumyślnie. W niniejszej sprawie brak jest przesłanek wskazujących na to, że przedsiębiorca dopuszczał się zakwestionowanego zachowania umyślnie. Należy wziąć jednak pod uwagę, że rejestr postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone ma charakter jawny i został utworzony po to, by każdy miał możliwość zapoznania się z treścią postanowień, które są niedozwolone w obrocie z konsumentami. Zakaz stosowania postanowień wpisanych do rejestru obowiązuje każdego przedsiębiorcę. Niezależnie od tego iż każdy, zgodnie z art. 83 Konstytucji RP, ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej, to obowiązek znajomości i przestrzegania norm prawa ciąży tym bardziej na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego. Podmioty profesjonalne działające na rynku mają obowiązek działać sumiennie i ostrożnie, co winno przejawiać się między innymi w stałym monitorowaniu treści rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, celem uwzględniania dokonywanych w nim wpisów, we własnych działaniach. Okoliczności te świadczą, że naruszenie, którego dopuścił się Przedsiębiorca, miało charakter co najmniej nieumyślny, co stanowi podstawę do nałożenia kary pieniężnej.

Podczas dokonywania oceny wagi naruszenia uwzględniono także okres stosowania praktyki, wynoszący prawie od roku do dwóch lat. Ostatecznie podsumowanie wagi stwierdzonej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów pozwoliło Prezesowi UOKiK na ustalenie, iż waga naruszenia stosowanego przez Przedsiębiorcę w tym zakresie uzasadnia ustalenie bazowej kwoty kary na poziomie []% przychodu osiągniętego przez niego w 2012 r. Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie występowały okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. Okolicznością łagodzącą, jaka występuje w niniejszej sprawie, jest zaniechanie stosowania zarzucanej praktyki, co skutkuje obniżeniem kwoty bazowej o 30 %.

Uwzględniając powyższą okoliczność łagodzącą Prezes UOKiK ustalił karę pieniężną z tytułu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 *ustawy o ochronie (...)* w zakresie opisanym w pkt I sentencji decyzji w wysokości 636,00 zł (słownie: sześćset trzydzieści sześć złotych 00/100), co stanowi []% przychodu Przedsiębiorcy oraz []% maksymalnego wymiaru kary.

Praktyka opisana w pkt II. sentencji decyzji polegała natomiast na stosowaniu oznaczenia Przedsiębiorcy w sposób sprzeczny z regulującymi tę kwestię przepisami oraz dobrymi obyczajami oraz mogący wprowadzić klientów błąd co do statusu firmy Przedsiębiorcy. Skutkiem zastosowania powyższej praktyki było zagrożenie interesów ekonomicznych konsumentów. Rozważane w niniejszej decyzji zachowanie Przedsiębiorcy wiązało się z działalnością dotyczącą rozpowszechnionych usług, co powodowało, że tym większa ilość osób mogła być zagrożona wskutek jego oddziaływania. Jednocześnie stwierdzić należy, że skutki praktyki ujawniały się na rynku, na którym występuje wielość podmiotów oferujących swe usługi, co powodowało, że konsumenci mieli znaczną swobodę przy wyborze kontrahenta i oferty.

Nakładając karę pieniężną określoną w art. 106 ust. 1 pkt 4 *ustawy o ochronie (...)* Prezes UOKiK bierze pod uwagę spełnienie przesłanki określonej w ww. przepisie tj. uznanie, iż naruszenie dokonane było co najmniej nieumyślnie. W niniejszej sprawie brak jest przesłanek wskazujących na to, że przedsiębiorca dopuszczał się zakwestionowanego zachowania umyślnie. Należy wziąć jednak pod uwagę, że podmioty profesjonalne działające na rynku mają obowiązek działać sumiennie i ostrożnie, w tym posiadać znajomość regulacji dotyczących sposobu oznaczania ich przedsiębiorstwa i prezentacji jego firmy w dokumentach stosowanych w relacjach z klientami, oraz przestrzegać tych regulacji. Okoliczności te świadczą, że naruszenie, którego dopuścił się Przedsiębiorca, miało charakter co najmniej nieumyślny, co stanowi podstawę do nałożenia kary pieniężnej.

Określając wagę naruszenia należy zważyć, iż jego stosowanie miało miejsce przede wszystkim na etapie zawierania kontraktu, jednak wpływało jednocześnie na etap jego wykonywania. Wzięto pod uwagę szkodliwy skutek praktyki, jakim mogło być wywoływanie u konsumentów błędnego wrażenia, że przedsiębiorca posiada uprawnienia do świadczenia profesjonalnej pomocy prawnej. Podczas dokonywania oceny wagi naruszenia uwzględniono także okres stosowania praktyki, wynoszący ok. dwóch lat. Podsumowując wagę i szkodliwość stwierdzonej w tym zakresie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów Prezes UOKiK uznał, iż waga naruszenia popełnionego przez Przedsiębiorcę uzasadnia ustalenie wyjściowej kwoty kary na poziomie []% przychodu osiągniętego przez niego w 2012 r. Okolicznością łagodzącą, jaka występuje w niniejszej sprawie jest natomiast zaniechanie stosowania zarzucanej praktyki, co skutkuje obniżeniem kwoty bazowej o 30 %.

Uwzględniając powyższą okoliczność łagodzącą Prezes UOKiK ustalił karę pieniężną z tytułu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 *ustawy o ochronie (...)* w zakresie opisanym w pkt II. sentencji decyzji w wysokości 764,00 zł (słownie: siedemset sześćdziesiąt cztery złote 00/100), co stanowi []% przychodu Przedsiębiorcy oraz []% maksymalnego wymiaru kary.

Nakładając niniejszą decyzją kary pieniężne za naruszenie przepisów *ustawy o ochronie (...)*, Prezes UOKiK wziął pod uwagę, że mają one charakter prewencyjny (mają zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości i zniechęcać do naruszania prawa) oraz represyjny (nakładane są za naruszenie ustawowych zakazów), zaś zagrożenie nimi, czyli potencjalna możliwość nałożenia kary przez Prezesa UOKiK, nadaje im charakter dyscyplinujący (vide: wyrok SN z dnia 7.04.2004 r., sygn. akt: III SK 31/04). Biorąc pod uwagę powyższe kary pieniężne nałożone na Przedsiębiorcę są adekwatne do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów *ustawy o ochronie (...)*. Decydując o nałożeniu kar pieniężnych i ich wysokości wzięto pod uwagę wszystkie wyżej opisane okoliczności. Orzeczone kary powinny również stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania, tak, aby ich nałożenie skutkowało w przyszłości zapobieżeniem zaistnienia podobnych sytuacji. Z drugiej strony należy też podkreślić wymiar edukacyjny i wychowawczy zastosowanych sankcji oraz wyrazić nadzieję, że odniosą one spodziewany skutek na przyszłość. Poza wymiarem indywidualnym kary, należy zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, funkcję odstrasżającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku. Z tych też względów orzeczono jak w pkt IV sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 *ustawy o ochronie (...)* karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie:

NBP O/O Warszawa 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Ad V.

Zgodnie z art. 80 *ustawy o ochronie (...)* Prezes UOKiK rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. Natomiast w myśl art. 77 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* jeżeli w wyniku postępowania Prezes UOKiK stwierdził naruszenie przepisów *ustawy*, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Analogicznie - stosownie do treści przepisu art. 264 § 1 *k.p.a.* - jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustala w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia. Do kosztów postępowania – zgodnie z art. 263 § 1 *k.p.a.* - zalicza się również koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Postępowanie w sprawie stosowania przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu - w pkt I, II i III sentencji decyzji - stwierdził naruszenie przepisów *ustawy o ochronie (...)*. Kosztami postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa UOKiK ze stroną i w związku z tym postanowiono obciążyć Spółkę kosztami postępowania w wysokości 26 zł (słownie: dwadzieścia sześć złotych). Koszty niniejszego postępowania Przedsiębiorca obowiązana jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie:

NBP O/O Warszawa 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* w związku z art. 479²⁸ § 2 *k.p.c.* – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, wnoszone za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Krakowie, 31-011 Kraków, Pl. Szczepański 5.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie IV niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 *ustawy o ochronie (...)* oraz art. 479³² § 1 i 2 *k.p.c.* oraz art. 264 § 2 *k.p.a.* w związku z art. 83 *ustawy o ochronie (...)*, przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodniowym od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Krakowie, 31-011 Kraków, Pl. Szczepański 5.

z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Maciej Frągsztajn

Dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów w Katowicach